

**UCHWAŁA NR 123/2015
RADY MIEJSKIEJ W RADOMIU**

z dnia 18 maja 2015 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Radomia na lata 2015-2017.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.), art. 4 ust. 1 pkt 3a i art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 595 z późn. zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 332) Rada Miejska w Radomiu uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Radomia na lata 2015-2017 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Radomia.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radomiu

Dariusz Wójcik

Załącznik do Uchwały Nr ...../2015

Rady Miejskiej w Radomiu

z dnia ..... 2015 r.

**Powiatowy Program
Rozwoju Pieczy Zastępczej
dla miasta Radomia
na lata 2015 - 2017**

Radom, 2015 rok

Spis treści

I. Wstęp.....	5
II. Podstawy prawne Programu.....	6
III. Diagnoza systemu pieczy zastępczej w mieście Radomiu.....	7
IV. Mocne i słabe strony systemu pieczy zastępczej w mieście Radomiu.....	14
V. Cele i kierunki działania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017.....	16
1. Cel strategiczny.....	16
2. Cele szczegółowe.....	17
2.1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.....	17
2.2. Wspieranie rozwoju różnych form rodzicielstwa zastępczego.....	17
2.3. Podniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.....	20
2.4. Wspieranie i wzmacnianie więzi z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.....	21
2.5. Wspieranie procesu usamodzielniania się wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.....	22
2.6. Dostosowanie systemu instytucjonalnych form pomocy dziecku i rodzinie działających w mieście Radomiu do wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.....	23
3. Określenie limitów dotyczących rodzinnej pieczy zastępczej.....	25
VI. Adresaci i realizatorzy Programu, miejsce realizacji i harmonogram realizacji Programu.....	25
VII. Monitorowanie.....	26
VIII. Zakładane rezultaty realizacji Programu.....	26
IX. Podsumowanie.....	27

I. Wstęp

Rodzina ma znaczący wpływ na rozwój każdego człowieka. Powinna ona zaspokajać zarówno podstawowe, jak i wyższe jego potrzeby. Dzięki interakcjom z najbliższymi kształtuje się osobowość, system wartości, a także postawy społeczne, na podstawie których buduje się relacje z innymi ludźmi. Dziecko wychowujące się w prawidłowo funkcjonującej rodzinie zazwyczaj potrafi wyrażać swoje uczucia adekwatnie do sytuacji, nawiązywać kontakty w grupie rówieśniczej, nie boi się podejmować różnorodnych wyzwań życiowych. Z drugiej strony wie, iż w przypadku niepowodzeń może liczyć na wsparcie najbliższych. Niestety, w obecnych czasach, gdy rodziców pochłania praca zawodowa zapewniająca środki finansowe na utrzymanie rodziny, dzieci są często pozostawiane same sobie, stają się „dziećmi ulicy”, a nawet popadają w konflikt z prawem.

Mamy do czynienia z dezintegracją rodzin, postępującą niewydolnością wychowawczą rodziców i niewystarczającym poziomem kultury pedagogicznej. Nieprawidłowe relacje w rodzinie nie pozostają bez wpływu na występowanie zaburzeń w rozwoju młodego człowieka, powstawanie defektów osobowości czy niedostosowania społecznego.

Niezaprzeczalnym jest fakt, iż rodzina jest najwłaściwszym środowiskiem rozwoju dziecka, dlatego należy wspierać ją wszystkimi możliwymi sposobami. Poważne zaburzenia w jej funkcjonowaniu skutkują interwencją służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny. W związku z powyższym bardzo ważna jest współpraca z rodziną naturalną dziecka, która odbywa się poprzez pomoc pracownika socjalnego, czy też asystenta, a także kuratora sądowego.

Polskie i międzynarodowe ustawodawstwo gwarantuje każdemu dziecku prawo do życia i rozwoju w swojej rodzinie definiowanej jako podstawowa, mała grupa społeczna składająca się z rodziców, ich dzieci i krewnych. Rodziców łączy więź małżeńska, a rodziców z dziećmi więź rodzicielska. Relacje te stanowią podstawę wychowania rodzinnego i określają obowiązki rodziców i dzieci względem siebie. W rodzinie człowiek przychodzi na świat i w niej poznaje podstawowe funkcje, uczy się współżycia z ludźmi i poznaje najważniejsze wartości. Jeśli dziecko nie może wychowywać się w rodzinie własnej, koniecznością staje się stworzenie zastępczych form, które zagwarantują mu opiekę i wychowanie. Działalność kompensacyjną w stosunku do środowiska zastępczego mającą na celu zapewnienie warunków wychowania, prowadzą różne resorty, instytucje i organizacje społeczne.

Pomimo nakładu pracy ze strony specjalistów często nie udaje się stworzyć warunków umożliwiających pozostanie dziecka w rodzinie naturalnej. Jeżeli rezultaty pracy nie przynoszą oczekiwanych efektów w postaci poprawy funkcjonowania rodziny, niejednokrotnie decyzję o dalszych jej losach podejmuje Sąd Rodzinny. Zazwyczaj zostaje wydane postanowienie

o umieszczeniu nieletnich dzieci w pieczy zastępczej.

Od dnia 1 stycznia 2012 roku obowiązują przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku. Zgodnie z art. 180 pkt 1 w/w ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja **3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej**, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Systemem pieczy zastępczej, jak wynika z obowiązującego obecnie stanu prawnego, nazywamy zespół osób, instytucji i działań, które mają na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieci w przypadku braku możliwości zaangażowania się rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy są samorządy terytorialne wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu - organizator rodzinnej pieczy zastępczej realizując zadania nałożone przepisami podjął działania zmierzające do opracowania i realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Radomia na lata 2015 – 2017.

Dokument ten posłuży usystematyzowaniu działań oraz ustaleniu priorytetów na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w mieście Radomiu. Zakłada się, że pozwoli on na dalsze usprawnienie realizacji zadań nałożonych nowymi przepisami oraz umożliwi pozyskanie środków pozabudżetowych.

Niniejszy Program ma na celu określenie kierunków rozwoju działań jednostek powiatowych na terenie miasta Radomia mających na celu pomoc dziecku i rodzinie uwzględniających zaobserwowane do tej pory tendencje. W naszym mieście niezbędne jest rozszerzenie systemu rodzinnej pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem profesjonalnych form tj.: zawodowych rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek rodzinnych. Działania te mają umożliwić osieroconemu z różnych przyczyn dziecku zrekonstruowanie utraconego środowiska rodzinnego.

II. Podstawy prawne Programu

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane zwłaszcza w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.);
- Konwencja o Prawach Dziecka (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (j.t. Dz. U. z 2012r., poz.788, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2015r., poz. 332);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2015r., poz. 163);
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. z 2013r. poz. 595 z póź. zm.);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2013r., poz.594 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 292 poz.1720);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 274 poz. 1620).

III. Diagnoza systemu pieczy zastępczej w mieście Radomiu

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012r. wprowadziła znaczące zmiany. Rodziny zastępcze są formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska w jakim powinno wychowywać się dziecko. W pieczy zastępczej przebywają głównie dzieci, które nie są sierotami naturalnymi. Zaniedbania wychowawcze, przemoc fizyczna i psychiczna, porzucenia, czy uzależnienia rodziców wymuszają umieszczenie dzieci poza rodziną biologiczną. Najlepszym dostępnym rozwiązaniem jest zapewnienie opieki w rodzinnej pieczy zastępczej, tj.: rodzinie zastępczej spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej, rodzinnym domu dziecka lub w placówce rodzinnej. W większości przypadków dzieci zostają umieszczane w zawodowych rodzinach zastępczych, głównie o charakterze pogotowia rodzinnego. Opierając się na poniższych danych stwierdzić należy, że systematycznie wzrasta liczba profesjonalnych rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka. Rodzice zastępczy zapewniają dziecku warunki opiekuńczo-wychowawcze odpowiednie dla jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym: odpowiednie warunki bytowe, możliwość rozwoju fizycznego,

psychicznego, społecznego i duchowego, możliwość zaspokojenia indywidualnych potrzeb dziecka, możliwość edukacji i rozwoju zainteresowań oraz odpowiednie warunki do wypoczynku i organizacji czasu wolnego. Nie należy jednak zapominać, że zasadniczym celem pieczy zastępczej jest zabezpieczenie potrzeb dzieci do czasu wzmocnienia rodzin naturalnych tak, aby dzieci mogły do nich wrócić.

Diagnostując system pieczy zastępczej w Radomiu wykorzystano dane sprawozdawcze za lata 2012 – 2014.

Tabela 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące w mieście Radomiu w latach 2012 - 2014

Typ rodziny zastępczej	Lata					
	2012		2013		2014	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodzina zastępcza spokrewniona	100	141	93	136	93	144
Rodzin zastępcza niezawodowa	56	78	55	77	39	45
Rodzina zastępcza zawodowa	0	0	3	4	6	14
Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	7	52	9	51	8	50
Specjalistyczna rodzina zastępcza zawodowa dla dzieci niepełnosprawnych	1	3	1	4	1	4
Rodzinne domy dziecka	2	10	3	21	3	23
Razem	166	284	164	293	150	280

Źródło: dane własne

Przedstawione powyżej dane wskazują, że liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci w nich przebywających w ciągu ostatnich trzech lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W ramach podjętych przez tutejszy Ośrodek działań systematycznie wzrasta liczba rodzin zastępczych zawodowych. W roku 2013 w wyniku przekształcenia rodzin zastępczych niezawodowych, które spełniły warunki określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powołano trzy rodziny zastępcze zawodowe. W 2014 roku również powołano w ten sposób trzy rodziny zastępcze zawodowe. Ponadto udało się pozyskać dwie rodziny zastępcze zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego. Od 1 kwietnia 2012 roku powstały trzy rodzinne domy dziecka utworzone po przekształceniu rodzin zastępczych zawodowych, w tym dwóch wielodzietnych i jednej o charakterze pogotowia rodzinnego.

Diagnostując rodziny zastępcze funkcjonujące w mieście Radomiu wnioskować należy, że ta forma

pieczy zastępczej cieszy się niesłabnącą popularnością. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu – jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnia każdego roku opiekę dla ponad 280 dzieci.

Tabela 2. Wiek dzieci pozostających w rodzinach zastępczych w mieście Radomiu w latach 2012 – 2014 (za lata 2012 – 2014 stan w dniu 31 grudnia)

Typy rodzin	Lata	Wiek dzieci					Razem
		do 3 lat	4-6	7-13	14-17	18-24	
Rodziny spokrewnione	2012	1	8	40	47	23	119
	2013	2	8	45	46	21	122
	2014	2	8	43	46	24	123
Rodziny niezawodowe	2012	2	7	29	26	9	73
	2013	2	5	19	25	8	59
	2014	1	0	11	16	10	38
Rodziny zawodowe (w tym specjalistyczne)	2012	2	0	1	0	0	3
	2013	3	0	4	0	1	8
	2014	1	2	7	4	3	17
Pogotowia rodzinne	2012	12	5	11	0	0	28
	2013	11	6	3	0	0	20
	2014	18	5	10	0	0	33
Rodzinne domy dziecka	2012	2	2	4	1	0	9
	2013	4	1	10	2	1	18
	2014	2	2	9	2	1	16

Źródło: dane własne

Diagnostując wiek dzieci pozostających w rodzinach zastępczych można stwierdzić, że w większości to dzieci w grupie wiekowej od 7 do 17 lat. Jest to wiek, w którym dzieci

obowiązkowo uczęszczają do szkoły. Najczęściej to właśnie na poziomie edukacji szkolnej zauważalne są sygnały niepokojące wychowawców i nauczycieli, które powodują wgląd osób z zewnątrz w sytuację rodziny dziecka i zwrócenie uwagi na różne dysfunkcje rodziny.

Wiek dorastania dzieci, to czas, który najczęściej ujawnia bezradność i brak kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców wobec swych nastolatków. Objawia się to najczęściej eksperymentowaniem z alkoholem i/lub narkotykami, ucieczką z domu, a w konsekwencji wejściem w konflikt z prawem. Trudności te powodują przejęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez system pieczy zastępczej. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na profilaktykę rodzin, w których dzieci wchodzą w wiek dojrzewania. Kandydaci na rodziców zastępczych, a także istniejące rodziny zastępcze powinni posiadać odpowiednią wiedzę i umiejętności radzenia sobie z powyższymi trudnościami. Dlatego też ważny jest dostęp do specjalistów tj.: psychologa, pedagoga, lekarza psychiatry, terapeuty rodzinnego.

Tabela 3. Wykaz dzieci z terenu miasta Radomia przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w ramach porozumień w latach 2012 – 2014

Rok	2012	2013	2014
Ilość rodzin	17	16	15
Ilość umieszczonych dzieci	22	21	20

Źródło: dane własne

Powyższe dane wskazują, że systematycznie maleje liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w ramach zawartych porozumień. Zjawisko to jest związane z brakiem tychże rodzin, a także brakiem kandydatów na rodziny zastępcze. Trudności w tym zakresie dotyczą również miasta Radomia. Powyższą zależność przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Wykaz dzieci z terenu innych powiatów przebywających w rodzinach zastępczych na terenie miasta Radomia w ramach porozumień w latach 2012 - 2014

Rok	2012	2013	2014
Ilość rodzin	27	29	22
Ilość umieszczonych dzieci	43	46	35

Źródło: dane własne

Tabela 5. Napływ dzieci do pieczy zastępczej w latach 2012 – 2014

Wyszczególnienie	Liczba dzieci											
	2012				2013				2014			
	w r. z. spokrewnionych	w r. z. niezawodowych	w r. z. zawodowych	w rodzinnych domach dziecka	w r. z. spokrewnionych	w r. z. niezawodowych	w r. z. zawodowych	w rodzinnych domach dziecka	w r. z. spokrewnionych	w r. z. niezawodowych	w r. z. zawodowych	w rodzinnych domach dziecka
Liczba dzieci do 18 roku życia umieszczonych w pieczy zastępczej, z tego:	9	12	52	18	15	3	22	11	16	2	38	6
z rodziny naturalnej	8	3	50	3	11	1	17	4	14	0	24	5
z rodzinnej pieczy zastępczej	1	7	2	14	0	1	4	5	0	0	8	1
z instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	0	0	0	4	0	0	2	0	0	0	0
inne	0	2	0	1	0	1	1	0	2	2	6	0

Zródło: dane własne

Diagnostując napływ dzieci do pieczy zastępczej należy wnioskować, że ważną rolę w tym systemie odgrywają zawodowe rodziny zastępcze, głównie o charakterze pogotowia rodzinnego. W tych rodzinach odnotowano największą liczbę umieszczonych dzieci.

Tabela 6. Odływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2012 – 2014

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Dzieci poniżej 18 roku życia, które:	33	47	16
powróciły do rodziny naturalnej	9	8	4
zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	9	13	3
zostały przysposobione	10	11	14
Inne	5	15	11
Dzieci powyżej 18 roku życia, które:	22	14	13
powróciły do rodziny naturalnej	1	0	0
założyły własne gospodarstwo domowe	5	2	5
Inne	16	12	8

Źródło: dane własne

Z analizy powyższej tabeli wynika, iż najczęstszą przyczyną opuszczenia przez dzieci poniżej 18 roku życia pieczy zastępczej jest adopcja. Niepokojącym zjawiskiem jest umieszczanie dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W przypadku dzieci powyżej 18 roku życia widoczny jest wzrost liczby wychowanków pozostających w pieczy zastępczej do 25 roku życia. Mając na względzie diagnozę odpływu dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej odnotowano pojedyncze przypadki powrotu dzieci do rodziny naturalnej. Zjawisko to ma tendencję malejącą i zwraca szczególną uwagę na konieczność pracy asystenta rodziny z rodziną biologiczną.

Tabela 7. Wydatki na opiekę i wychowanie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2012 - 2014

Typy rodzin	2012	2013	2014
Rodziny zastępcze spokrewnione	1.005.853,00	1.008.318,00	1.016.803,00
Rodziny zastępcze niezawodowe	801.182,00	679.139,00	529.453,00
Rodziny zastępcze zawodowe (w tym specjalistyczne i pogotowia rodzinne)	781.407,00	680.114,00	1.083.981,00
Rodzinne domy dziecka	139.747,00	301.878,00	396.217,00

Źródło: dane własne

Tabela 7 przedstawia wzrost kosztów związanych z opieką i wychowaniem dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, a w szczególności w zawodowych rodzinach zastępczych (w tym

w rodzinie specjalistycznej i w pogotowiach rodzinnych). Powyższy wzrost kosztów jest ściśle powiązany ze zwiększonym napływem dzieci do pieczy zastępczej, a także poszerzeniem katalogu świadczeń dla zawodowych rodzin zastępczych (tj. zwrot środków utrzymania lokalu mieszkalnego oraz zatrudnienie osoby do pomocy w opiece nad dziećmi i przy pracach gospodarskich).

Usamodzielnienie

Osobą usamodzielniającą się jest pełnoletni wychowanek, który opuścił pieczę zastępczą. Zostaje on objęty pomocą pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie. Zgodnie z obowiązującą ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wachlarz świadczeń dla usamodzielniających się wychowanków został powiększony o pomoc psychologiczną oraz prawną.

Największym problemem osób opuszczających pieczę zastępczą jest pozyskanie we własnym zakresie mieszkania i stworzenie odpowiednich warunków bytowych. Osoby te cechuje bierność, niska motywacja do zmian i podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych. Dlatego też Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu podejmuje działania wspierające proces usamodzielnienia celem prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie i pełnienia właściwych ról społecznych. Pomoc i wsparcie dla osób usamodzielnianych w latach 2012 – 2014 przedstawia poniższa tabela. Dane zawarte w tabeli 8 świadczą o ścisłej zależności pomiędzy liczbą wychowanków realizujących proces usamodzielnienia, a wysokością wypłaconych świadczeń. Osoby korzystające z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki to w przeważającej większości wychowankowie z rodzin zastępczych, co jest wynikiem odchodzenia od modelu instytucjonalnej pieczy zastępczej na rzecz propagowania idei rodzinnej opieki zastępczej. Obrazuje to pozycja 2 poniższej tabeli.

Tabela 8. Pełnoletni wychowankowie realizujący proces usamodzielnienia, którzy opuścili pieczę zastępczą oraz wysokość przyznanych świadczeń w latach 2012 – 2014

L.p	Rodzaj pomocy	Forma pieczy	Liczba wychowanków otrzymujących świadczenia			Wysokość świadczeń		
			2012	2013	2014	2012	2013	2014
1.	Pomoc na usamodzielnienie	Rodziny zastępcze	20	27	9	97.209,00	79.092,00	39.558,00
		Placówki opiekuńczo-wychowawcze	19	12	26	100.491,00	57.690,00	143.445,00

2.	Pomoc na kontynuowanie nauki	Rodziny zastępcze	89	96	90	401.568,00	436.031,00	431.130,00
		Placówki opiekuńczo-wychowawcze	51	58	57	218.632,00	244.458,00	227.576,00
3.	Pomoc na zagospodarowanie w formie pieniężnej i rzeczowej	Rodziny zastępcze	18	14	11	28.647,00	21.000,00	18.000,00
		Placówki opiekuńczo-wychowawcze	18	24	16	46.853,00	47.400,00	28.094,00

Źródło: dane własne

Tabela 9. Wsparcie wychowanków realizujących proces usamodzielnienia po opuszczeniu pieczy zastępczej w latach 2012 – 2014

Rodzaj udzielonego wsparcia w tym:	2012	2013	2014
zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym	9	9	7
uczestnictwo w projekcie systemowym „Aktywność szansą na lepsze jutro” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej	19	19	17
praca socjalna	121	103	127

Źródło: dane własne

Z przedstawionych danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż wychowankowie realizujący proces usamodzielnienia są dużą grupą pozostającą w obszarze działań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu w postaci pracy socjalnej oraz wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

IV. Mocne i słabe strony systemu pieczy zastępczej w mieście Radomiu

Mocne strony systemu pieczy zastępczej	Słabe strony systemu pieczy zastępczej
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie 7 rodzin zastępczych zawodowych, w tym jednej specjalistycznej; - funkcjonowanie 8 rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego; - funkcjonowanie 11 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego z łączną liczbą 66 miejsc; - funkcjonowanie 4 rodzinnych domów 	<ul style="list-style-type: none"> - niski wskaźnik kandydatów do tworzenia nowych rodzin zastępczych; - niewystarczająca ilość zawodowych rodzin zastępczych, specjalistycznych i o charakterze pogotowia rodzinnego; - brak placówki opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistycznego w mieście Radomiu; - brak świadomości społecznej odnośnie potrzeb

<p>dziecka;</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie placówki opiekuńczo-wychowawczej „Słoneczny Dom” z łączną liczbą 44 miejsc: w tym 23 miejsca socjalizacyjne, 7 miejsc interwencyjnych, 14 miejsc w Mieszkaniu Usamodzielnienia; - możliwość zapewnienia wsparcia 14 rodzin pomocowych w ramach zastępstwa na czas trwania urlopów wypoczynkowych w rodzinach zastępczych zawodowych; - zatrudnienie 11 osób do pomocy przy sprawowaniu opieki i wykonywaniu prac gospodarskich jako wsparcie dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka; - organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze autorskim programem „Kto mnie pokocha”; - zatwierdzeniem przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej; - dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin zastępczych (psycholog, pedagog, prawnik); - możliwość uzyskania wsparcia w ramach grup wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz rodzinnych domów dziecka; - zaplecze do prowadzenia szkoleń; - udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej; - funkcjonowanie 3 mieszkań chronionych z łączną liczbą 8 miejsc; - dobra współpraca z Sądami, Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej, Działem Pracy Socjalnej; - wsparcie ze strony lokalnych władz. 	<p>w zakresie pieczy zastępczej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak propozycji pracy dla usamodzielniających się wychowanków; - niewystarczająca ilość lokali mieszkalnych dla usamodzielniających się wychowanków; - niewystarczające fundusze na szkolenia dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; - niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań i projektów; - niedoskonałość ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; - brak lekarza psychiatry dla dzieci i młodzieży w publicznych placówkach zdrowia; - wzrost patologii społecznej (alkoholizmu, przestępczości, syndromu wyuczonej bezradności i rozkładu życia rodzinnego); - zwiększony napływ do pieczy zastępczej dzieci z poważnymi schorzeniami; - wydłużony czas pobytu dzieci w trybie zabezpieczenia w pieczy zastępczej; - zbyt mała liczba asystentów rodzinnych pracujących z rodzicami biologicznymi dzieci przebywających w pieczy zastępczej; - brak możliwości szybkiego reagowania na zmieniające się trendy w napływie wychowanków do pieczy zastępczej – zwłaszcza przy ich zwiększonej liczbie.
<p>Szanse korzystnej zmiany w systemie pieczy zastępczej</p>	<p>Zagrożenie niekorzystnej zmiany w systemie pieczy zastępczej</p>
<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie kandydatów na nowe rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe; - pozyskanie środków finansowych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego; - wzrost świadomości społecznej; - programy ministerialne; 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające środki finansowe na rozwój pieczy zastępczej; - brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - wypalenie zawodowe rodzin zastępczych zawodowych;

<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z Wojewódzkim Ośrodkiem Adopcyjnym Oddziałem Zamiejscowym w Radomiu; - współpraca z Katolickim Ośrodkiem Adopcyjnym - aktywnie działające organizacje pozarządowe. 	<ul style="list-style-type: none"> - pogarszająca się sytuacja zarobkowo-dochodowa społeczeństwa; - wysoki wskaźnik bezrobocia w mieście Radomiu; - brak perspektyw zawodowych dla młodzieży; - patologia rodzin; - wzrost zachowań demoralizujących wśród młodzieży; - brak spójności i stabilności ustawowych; - nieadekwatna do potrzeb polityka państwa wobec rodziny.
---	---

V. Cele i kierunki działania Powiatowego Programu Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017

1. Cel strategiczny

Celem strategicznym Programu jest:

- stworzenie warunków do efektywnego rozwoju pieczy zastępczej w mieście Radomiu z ukierunkowaniem na formy rodzinne,
- pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, szczególnie w przypadkach, gdy dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej,
- pomoc rodzinom zastępczym i ich wychowankom.

Cel strategiczny realizowany jest poprzez oddziaływania w następujących obszarach:

- 1. Działania o charakterze profilaktycznym** – mające na celu ochronę dziecka przed koniecznością wychowywania się poza rodziną oraz zahamowanie wzrostu liczby dzieci przebywających w różnych formach pieczy zastępczej, praca z rodziną biologiczną, wsparcie specjalistyczne młodzieży i rodzin (biologicznych i zastępczych).
- 2. Działania interwencyjne** – wzmocnienie systemu pieczy zastępczej zapewniającego czasową opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki przez rodziców biologicznych. Wsparcie i pomoc koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w wypełnianiu ich funkcji.
- 3. Działania naprawcze** – wzmocnienie rodzin naturalnych, polegające na odbudowaniu

relacji z dziećmi, minimalizacji zjawisk patologicznych. Wspieranie rodzin we wszelkich działaniach przez asystenta rodziny przy współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej.

2. Cele szczegółowe

2.1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego

Działanie	Przewidywany efekt	Wskaźnik realizacji	Realizator
1. Wydanie i dystrybucja materiałów informacyjnych na temat rodzicielstwa zastępczego (ulotek, plakatów).	- wzrost zainteresowania społeczności lokalnej tematyką rodzicielstwa zastępczego.	- nakład rozpowszechnionych materiałów (ulotki, plakaty).	- MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, instytucje współpracujące, np.: media lokalne, sąd rodzinny.
2. Indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi.	- przybliżenie tematyki rodzicielstwa zastępczego społeczności lokalnej.	- liczba indywidualnych rozmów z osobami zainteresowanymi.	- MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Prowadzenie strony internetowej.	- dostarczenie wiedzy na temat rodzinnej pieczy zastępczej.	- liczba wejść na stronę internetową.	- MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

2.2. Wspieranie rozwoju rodzicielstwa zastępczego

Działania	Przewidywany efekt	Wskaźniki realizacji	Realizator
1. Analiza sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów na rodziców zastępczych, diagnozowanie kandydatów, kwalifikacja wstępna.	- pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej.	- liczba przeprowadzonych analiz kandydatów na rodzinę zastępczą; - liczba przeprowadzonych diagnoz kandydatów; - liczba przeprowadzonych kwalifikacji wstępnych.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

<p>2. Organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych obecnych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.</p>	<p>- podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób pełniących funkcję rodziny zastępczej, prowadzących rodzinne domy dziecka.</p>	<p>- liczba przeprowadzonych szkoleń podnoszących kwalifikacje istniejących rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka; - liczba uczestników szkoleń.</p>	<p>MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistyczne firmy szkoleniowe.</p>
<p>3. Organizowanie specjalistycznych szkoleń oraz zewnętrznej superwizji dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	<p>- podniesienie kompetencji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, wzrost jakości wykonywanej pracy.</p>	<p>- liczba przeprowadzonych szkoleń; - liczba przeszkolonych osób; - liczba osób objętych superwizją.</p>	<p>MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistyczne firmy szkoleniowe.</p>
<p>4. Udzielanie pomocy finansowej:</p> <p>Zadania obligatoryjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej; - dodatki na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich; - wypłacanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla 	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpieczenie potrzeb materialnych dzieci; - wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodziny zastępczej. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających ze świadczeń; - kwota wypłaconych rodzinom świadczeń; - liczba dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich; - liczba rodzin zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka uprawnionych do wypłaty 	<p>MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.</p>

<p>zawodowych rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka i rodzin pomocowych.</p> <p>Zadania fakultatywne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania; - świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanych dzieci (jednorazowo); - świadczenia na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki (jednorazowo lub okresowo); - wydatki ponoszone przez zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka na utrzymanie lokali mieszkalnych. 		<p>wynagrodzeń wraz z pochodnymi;</p> <ul style="list-style-type: none"> - kwota wypłaconych rodzinom wynagrodzeń. - liczba dzieci korzystających z dofinansowania do wypoczynku; - liczba rodzin zastępczych, którym przyznano świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka; - kwota wypłaconych świadczeń na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych; - kwota środków wypłaconych w ramach zwrotu wydatków ponoszonych na utrzymanie lokali mieszkalnych przez zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. 	
--	--	--	--

2.3. Podniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka

Działania	Przewidywany efekt	Wskaźniki realizacji	Realizator
<p>1. Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (psycholog, prawnik, pedagog, terapeuta); - zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnych domach dziecka i zawodowych rodzinach zastępczych; - pomoc w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych; - zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej; - organizowanie pracy wolontariatu; - organizowanie i prowadzenie grup wsparcia; - zatrudnianie rodzin pomocowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie posiadanych kompetencji rodziców zastępczych; - pomoc w rozwiązywaniu występujących trudności; - pomoc w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodziny zastępczej; - wzajemna wymiana doświadczeń rodziców zastępczych w ramach grup wsparcia; - zapewnienie opieki nad dziećmi w pieczy zastępczej na czas urlopów rodzin zawodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zatrudniona do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnych domach dziecka i zawodowych rodzinach zastępczych; - liczba udzielonych konsultacji specjalistycznych (psycholog, pedagog, prawnik); - liczba spotkań zorganizowanych w ramach grup wsparcia; - liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia; - liczba wolontariuszy pracujących w rodzinnej pieczy zastępczej; - liczba nowych rodzin pomocowych. 	<p>MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, organizacje pozarządowe.</p>
<p>2. Wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie rodzin w wypełnianych funkcjach. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. 	<p>MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.</p>

3. Sporządzanie diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	- diagnoza deficytów rozwojowych dzieci.	- liczba dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności; - liczba dzieci ze specjalnymi wskazaniami edukacyjnymi; - liczba sporządzonych diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.
--	--	--	---

2.4. Wspieranie i wzmacnianie więzi z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych

Działania	Przewidywany efekt	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
1. Współpraca z asystentami rodziny i Zespołami Pracy Socjalnej oraz rodzicami biologicznymi w ramach posiedzeń ds. okresowej oceny dzieci.	- wzmocnienie więzi rodzinnych i poprawa funkcjonowania rodzin; - przekazanie rodzicom biologicznym bieżących informacji dotyczących funkcjonowania dzieci w pieczy zastępczej.	- liczba rodzin biologicznych współpracujących z Działem Pieczy Zastępczej; - liczba powołanych posiedzeń ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, Dział Pracy Socjalnej-Zespoły Pracy Socjalnej, Ośrodki Pomocy Społecznej, szkoły z terenu Radomia.
2. Spotkania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzinami biologicznymi.	- wzmocnienie więzi rodzinnych i poprawa funkcjonowania rodzin.	- liczba spotkań dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzinami biologicznymi.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Grupy edukacyjne dla rodziców naturalnych.	- podniesienie świadomości rodziców dotyczącej odpowiedzialności za wychowanie dzieci oraz prawidłowych relacji w rodzinie.	- liczba spotkań dla rodziców naturalnych; - liczba osób uczestniczących.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

2.5. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

Działania	Przewidywany efekt	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
1. Wsparcie finansowe i rzeczowe osób usamodzielnianych: - pomoc pieniężna na kontynuację nauki; - pomoc pieniężna na usamodzielnienie; - pomoc na zagospodarowanie.	- zapewnienie środków finansowych na zgłoszone potrzeby.	- liczba osób, którym przyznano pomoc pieniężną na usamodzielnienie i kontynuację nauki oraz pomoc rzeczową zgodnie z obowiązującymi przepisami.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Wsparcie wychowanków przez: koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracownika socjalnego oraz wsparcie psychologiczne i pedagogiczne.	- wykształcenie odpowiednich umiejętności przydatnych w życiu.	- liczba osób korzystających z indywidualnych konsultacji, objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownika socjalnego; - liczba realizowanych indywidualnych planów usamodzielnienia.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Ukierunkowanie w wyborze kursów zawodowych.	- pobudzenie aktywności edukacyjnej i zawodowej.	- liczba osób uczestniczących w kursach zawodowych w ramach programów unijnych.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistyczne firmy szkoleniowe.
4. Pomoc osobom usamodzielnianym w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy lub zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym.	- pozyskanie przez usamodzielnionych wychowanków lokalu mieszkalnego.	- liczba pozyskanych mieszkań; - liczba osób umieszczonych w mieszkaniach chronionych.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, Miejski Zarząd Lokalami w Radomiu.

2.6. Dostosowanie systemu instytucjonalnych form pomocy dziecku i rodzinie działających w mieście Radomiu do wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu, realizujący zadania samorządu z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną, podejmuje systematyczne działania zmierzające do reorganizacji form instytucjonalnych. Założeniem jest ograniczenie dużych placówek sprawujących opiekę i rozwijanie bazy małych placówek rodzinnych. W latach 2012 – 2014 zmieniono siedzibę Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Słoneczny Dom”, a także liczbę miejsc w odpowiedzi na potrzeby środowiska lokalnego. Obecnie funkcjonuje jednaście placówek rodzinnych, które dysponują 66 miejscami.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Typ placówki opiekuńczo-wychowawczej	2012			2013			2014		
	Liczba jedno-stek	Liczba miejsc	Liczba dzieci przebywających w ciągu całego roku	Liczba jedno-stek	Liczba miejsc	Liczba dzieci przebywających w ciągu całego roku	Liczba jedno-stek	Liczba miejsc	Liczba dzieci przebywających w ciągu całego roku
Placówki rodzinne	13	76	92	13	76	90	12	71	84
Placówka opiekuńczo – wychowawcza „Słoneczny Dom”	1	44	58	1	39	70	1	44	59
RAZEM	14	120	150	14	115	160	13	115	143

Podstawowym zadaniem jest dostosowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej prowadzonej w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz rodzinnego do zmieniających się potrzeb występujących w środowisku lokalnym, zwłaszcza w zakresie pozyskania nowych miejsc dla dzieci wymagających opieki.

Proponowane działania przedstawia poniższa tabela.

Kierunki działania	Sposoby realizacji działań	Realizator	Termin realizacji
1. Dostosowanie organizacji placówek opiekuńczo-wychowawczych do wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	1.1 Zmiana statutów placówek rodzinnych. 1.2 Opracowanie nowych regulaminów organizacyjnych dla wszystkich placówek opiekuńczo-wychowawczych.	MOPS, Urząd Miejski, Rada Miejska, dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych.	2015 - 2017

2. Dostosowanie i utrzymanie bazy lokalowej placówek opiekuńczo-wychowawczych.	2.1 Utrzymanie odpowiedniego stanu infrastruktury użytkowanej przez placówki opiekuńczo-wychowawcze.	MOPS, Urząd Miejski, dyrektorzy placówek.	Stosownie do posiadanych możliwości, na bieżąco
3. Zapewnienie odpowiedniego poziomu opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.	3.1 Zapewnienie odpowiedniego finansowania placówek. 3.2 Organizowanie szkoleń dla kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych. 3.3 Monitorowanie działalności placówek poprzez: - prowadzenie systematycznych kontroli, - dokonywanie oceny kadry, - ocena zasadności pobytu wychowanków.	MOPS, Urząd Miejski	Na bieżąco.
4. Dostosowanie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Słoneczny Dom” do wymogów wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	4.1 Dostosowanie liczby miejsc placówki do obowiązujących standardów oraz zmieniających się potrzeb generowanych przez środowisko lokalne. 4.2 Podejmowanie działań na rzecz powrotu wychowanków do rodzin biologicznych.	MOPS, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Słoneczny Dom”, Urząd Miejski.	2015 - 2017
5. Stworzenie możliwości zapewnienia opieki i wychowania zwiększającej się liczbie dzieci pozbawionych naturalnej opieki.	5.1 Stosownie do potrzeb podjęcie działań zmierzających do utworzenia nowej placówki.	MOPS, Urząd Miejski.	2015 - 2017
6. Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	6.1 Systematyczna współpraca z rodzinami biologicznymi, zwłaszcza dotkniętymi zagrożeniami społecznymi, rozwijanie współpracy z instytucjami i organizacjami w celu zmniejszenia liczby dzieci zagrożonych umieszczeniem w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	MOPS, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Słoneczny Dom”, sąd rodzinny, organizacje i instytucje działające na rzecz dzieci i ich rodzin.	Na bieżąco

3. Określenie limitów dotyczących rodzinnej pieczy zastępczej

Typ rodzinnej pieczy zastępczej	2015	2016	2017
Zawodowe rodziny zastępcze	4	6	8
Zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcje pogotowia rodzinnego	3	5	7
Rodziny zawodowe specjalistyczne	2	3	4
Rodzinne domy dziecka	2	4	5

Zakłada się, że wskazane wyżej limity mogą podlegać zmianom i będą dostosowywane do bieżących potrzeb.

VI. Adresaci, realizatorzy i harmonogram Programu

Adresatami Programu są rodzice zastępczy, wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w mieście Radomiu. Ponadto Program adresowany jest także do kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kadry pomocy społecznej realizującej zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ośrodków adopcyjnych w Radomiu.

Realizatorem Programu w głównej mierze jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu pełniący funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który współpracuje z takimi podmiotami jak:

- Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie,
- Urząd Miejski w Radomiu,
- Sąd Rodzinny w Radomiu, kuratorzy,
- Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny Oddział Zamiejscowym w Radomiu,
- Katolicki Ośrodek Adopcyjny w Radomiu,
- Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne w Radomiu,
- Szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne z terenu Radomia,
- Służba zdrowia,
- Policja,
- organizacje pozarządowe,
- wolontariusze,
- lokalne media.

Program będzie realizowany w latach 2015 - 2017. Z uwagi na specyfikę pieczy zastępczej realizacja większości zadań zawartych w Programie powinna odbywać się w sposób ciągły. Inicjatywy podejmowane będą także stosownie do potrzeb i występujących problemów.

VII. Monitorowanie

W ramach monitorowania realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej opracowanego na lata 2015 – 2017 będą:

- składane Prezydentowi Miasta Radomia coroczne sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu w zakresie systemu pieczy zastępczej z uwzględnieniem osiągniętych efektów za dany rok oraz potrzeb na najbliższe lata,
- sporządzane półroczne sprawozdania rzeczowo – finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w wersji elektronicznej do Urzędu Wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej w Warszawie.

VIII. Zakładane rezultaty realizacji Programu

1. Podniesienie świadomości lokalnego społeczeństwa w zakresie potrzeby rozwijania systemu rodzicielstwa zastępczego, promowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego.
2. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, zwłaszcza zwiększenie liczby rodzin zawodowych specjalistycznych i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.
3. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych oraz dotkniętych i zagrożonych bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
4. Podniesienie wiedzy i umiejętności osób tworzących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizowanie szkoleń służących podwyższeniu kompetencji z zakresu opieki i wychowania, prowadzenie grup wsparcia, organizowanie dostępu do specjalistycznej pomocy.
5. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie systemu pieczy zastępczej przez kadrę pomocy społecznej (koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej).
6. Zwiększenie liczby dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.
7. Zapewnienie odpowiedniej pomocy osobom usamodzielniającym się z uwzględnieniem: aktywizowania do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuacji nauki, zdobywania kwalifikacji zawodowych, uzyskania zatrudnienia oraz mieszkania a także wsparcia

psychologicznego, pedagogicznego i prawnego.

8. Dostosowanie organizacji placówek pieczy instytucjonalnej do wymogów wynikających z nowych uregulowań prawnych.

IX. Podsumowanie

Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu koncentrują się od wielu lat na rozwijaniu rodzinnych form pieczy zastępczej jako kierunków efektywnych wychowawczo i korzystnych ekonomicznie w sytuacji braku możliwości sprawowania naturalnych funkcji przez rodzinę biologiczną. Nie budzi wątpliwości stwierdzenie, że rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka zapewniają korzystniejsze warunki wychowania i opieki niż duże placówki opiekuńczo-wychowawcze. Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej mogą liczyć na zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa, akceptacji, uznania i miłości.

Wychowanie w warunkach rodzinnych zapewnia wszechstronne przygotowanie do samodzielnego życia. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Radomia uwzględnia potrzebę tworzenia zawodowych rodzin zastępczych, wzmacniania istniejących form rodzinnej pieczy zastępczej i wskazuje konieczność ciągłego dostosowywania instytucjonalnych form opieki do aktualnych wyzwań.

Należy jednak pamiętać, że powyższe założenia muszą być z natury rzeczą procesem długoterminowym i mogą być skuteczne pod warunkiem zapewnienia stabilnych (zwłaszcza finansowych i organizacyjnych) podstaw realizacji. Dlatego też niezwykle istotnym jest zaangażowanie i współpraca w realizacji programu ze strony lokalnego samorządu, sądów, placówek edukacyjnych, jednostek służby zdrowia, organizacji pozarządowych i wszystkich ludzi dobrej woli, którzy wyrażą chęć pomocy dzieciom i rodzinom.

Założeniem przyjętym przy opracowywaniu niniejszego dokumentu było nadanie mu otwartego charakteru w celu zachowania możliwości jego modyfikacji i weryfikacji.